

ИЗВЕШТАЈ

О РАДУ ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ ЗА 1986. ГОДИНУ

(скраћена верзија)

Све активности Музеја у 1986. години биле су усмерене на извршавање планираних послова у обиму у коме су обезбеђена финансијска средства.

Музеј се као и ранијих година ангажовао око решавања проблема смештаја, убрзавања радова на Конаку кнеза Милоша Обреновића у Топчидеру, заштите музејског материјала, кадровских, финансијских и других питања од интереса за рад Музеја. Сва ова питања остала су и даље отворена до пресељења Музеја у Змај Јовићу 12, а завршетак рестаурације Конака померен је за крај 1987. године.

Рађено је на обогаћивању музејских збирки научно-истраживачким радом у Архиву БиХ у Сарајеву, Народној библиотеци у Београду, Војно-историјском институту у Београду, Архиву и Народном музеју у Шапцу, на терену у Мачви, Јадру и Поцерини. Вршен је откуп уметничко-историјских дела од понуђача у Музеју и на терену. Успостављени су контакти са одређеним командама ЈНА и добијени су на поклон примерци војне опреме и оружја.

Збирке су у 1986. години обогаћене са укупно 322 предмета (редован откуп 270, ванредан откуп 22, поклон 30).

Вршено је сређивање, класификација, инвентарисање, обрада и ревизија музејских збирки. *Инвентарисана су 422 предмета, снимљена су 34 предмета, завршена је ревизија збирки:* примењене уметности, печата, Фонда Драгутина Милутиновића и Михаила Валтропића, копија фресака, дела збирке Реалија и картона археолошке, етнологичке и етнографске збирке.

Обављени су послови везани за документацију збирки: упис предмета набављених 1985. године у књигу уласка (917), завођење предмета у Регистар збирки, контрола и допуна подацима картона Централне картотеке уметничко-историјских дела. У оквиру *фотоотеке* снимљено је 10 фотографија у боји и израђено 30 фотографија разних предмета из збирки. Обрађено је за *хемеротеку* 86 исечака из штампе о изложбеној делатности, раду и проблемима Историјског музеја Србије, а за *Стручни архив Музеја* прикупљена је стручна документација о изложбама припреманим у току године у организацији Историјског музеја Србије.

Вршена је *техничка заштита* музејских предмета. У конзерваторско-препараторској радионици Музеја конзервирано је 260 пред-

мета од различитог материјала (дрво, метал, текстил, кожа, керамика). У току су радови (ван Музеја) на конзервацији три заставе (две из I српског устанка и једна из 1918. године). Обављена је превентивна заштита предмета, припрема предмета за изложбе и други послови техничког карактера.

Обављени су послови од интереса за Републику у земљи и иностранству. Извршена је класификација предмета од изузетног значаја (из надлежности ИМС). Предлог је достављен Републичком савету. Представници Музеја су активно учествовали, у оквиру Заједнице музеја Србије, у расправи о понуђеној концепцији мреже музеја у Србији, а као чланови Извршног одбора ЗМС и Комисија ЗМС и на другим пословима. Обављен је преглед архивске грађе и литературе за израду концепције сталне поставке „Збор у Орашцу 1804.“ у Орашцу. Такође је рађено са сарадницима Републичког завода за заштиту споменика културе, на установљавању значајних места на терену Орашца. У вези спровођења новог система вођења музејске документације, односно Правилника о регистрима уметничко-историјских дела, којим је ова материја регулисана, Историјски музеј Србије је, сагласно закључку Извршног одбора ЗМС, организовао у Београду веома успело саветовање са представницима музеја са територије СР Србије (без САП) у циљу пружања непосредних упутстава везаних за вођење регистара уметничко-историјских дела из матичне надлежности ИМС. Обављени су послови на конзервацији две заставе у манастиру Хиландару (Душанова и тзв: „Новија“ застава). Настављен је рад на проучавању грађе и припреми рукописа студије „Привреда манастира Хиландара (од XVIII века до 1918. године).

У оквиру припрема за сталну поставку Историјског музеја Србије рађено је на разради концепције за ранофеудални период (рани средњи век) развоја српске државе од VII—XII века (само археологија), на разради концепција и синопсису за ликовну уметност и материјалну културу у српској држави од XII—XV века (доба развијеног феудализма), на припреми концепције и синопсиса за период 1918—1921. године и концепције за период НОБ и социјалистичке револуције, а завршена је реконструкција мреже немачког и бугарског војно-окупационог система и зона у Србији 1941—1944. године.

Историјски музеј Србије је сарађивао са другим музејима у вези сталних поставки: спомен кућа (родна кућа) војводе Живојина Мишића у Струганику (Ваљево), спомен кућа (родна кућа) Војводе Степе Степановића у Кумодражу (Београд) и на припреми сталне поставке Музеја „Јадра“ у Лозници (завршена је концепција и синопсис ове поставке).

У оквиру рада на студијским и тематским изложбама обављени су следећи послови:

— настављен је рад на концепцији изложбе: „Резултати рада и фондови Историјског музеја Србије“ чије је отварање предвиђено по пресељењу у нову зграду.

— За изложбу „100 година историјског плаката“ (из фондова ИМС и Народне библиотеке Србије). Завршен је истраживачки рад у наведеним фондovima, концепција и синопсис изложбе, али је констатовано да фондови Историјског музеја Србије и Народне библиотеке не дају довољно материјала и да истраживачки рад треба наставити и у другим институцијама, посебно за период НОБ.

— За изложбу „Вук Стефановић-Караџић и његово доба“ у чијој припреми, заједно са Народним и Етнографским музејом, учествује и Историјски музеј Србије, урађена је концепција и синопсис за историјски оквир ове изложбе (предустанички период и период 1804—1878. године), односно до Берлинског конгреса) и достављени су Народном музеју, као носиоцу припрема ове изложбе.

— За изложбу „Србија у балканским ратовима 1912—1913. године“ вршена су делимична истраживања, а за изложбу „Драгојло Дудић“ обављен је планирани истраживачки рад неопходан за израду концепције изложбе.

— Завршен је рад на изложби „Први устав НР Србије“ поводом 40-годишњице његовог доношења (1947—1987) и иста ће бити отворена на Коларчевом народном универзитету 16. I 1987. године (уочи годишњице његовог доношења 17. I 1947. године).

У оквиру републичког програма обележавања 800-годишњице манастира Студенице, ИМС је у овом Манастиру приказао веома запажену изложбу „Милутиновићево и Валтровићево истраживање Студенице“.

— Настављен је рад на проучавању развоја униформе у Србији у циљу израде концепције и синопсиса изложбе „Униформе у Србији 1808—1918. године“.

У оквиру приказивања изложби Историјског музеја Србије у градовима СР Србије (ван САП), реализовано је њихово приказивање у 14 места и то:

— „Графика XIX века као историјски извор“ — Титово Ужице, Врњачка Бања

— „Друштвено-политички развој Србије 1944—1950.“ — Шабац, Лесковац, Ниш, Зајечар, Краљево

— „Ужичка република“ — Ниш

— „Из збирки ИМС“ — Александровац, Нови Пазар, Сјеница, Гуча, Топола, Чачак.

У сарадњи са Београдским сајмом, а на принципу слободне размене рада, организовано је приказивање две изложбе: „Оружје и опрема средњовековног ратника у Србији“ и „Устанак у Србији 1941. године у делима уметника, а у сарадњи са БИГЗ-ом и СИЗ-ом културе Општине Савски венац у Београду, у БИГЗ-у је, поводом Дана ЈНА приказана изложба „Концентрациони и заробљенички логори — насиље и отпор“.

У 1986. години Музеј је остварио врло плодну активност на плану међурејубличко-покрајинске сарадње. Ова сарадња је знатно проширена, па су у овој години први пут остварени успешни контакти са Музејом Херцеговине у Мостару, Музејом Славоније у Осијеку, Музејом Босанске Крајине у Бања Луци и музејима револуције у Сплиту и Ријечи. На основу реципроцитета приказане су следеће изложбе ИМС:

— „Графика XIX века као историјски извор“, у Војвођанском музеју у Новом Саду

— „Тито у партизанској штампи 1941—1944“, у Музеју Славоније у Осијеку и у Музеју Херцеговине у Мостару

— „Друштвено-политички развој Србије 1944—1950“ — у Музеју револуције у Сплиту

— „Социјалистички раднички покрет у Србији 1870—1918.“ у Музеју револуције на Ријечи.

На основу слободне размене рада приказана је изложба „Оружје средњовековног ратника у Србији“ у Музеју Босанске Крајине у Бања Луци и у Радничком универзитету у Мостару.

У Београду су приказане следеће изложбе других музеја:

— „Партизански плакат“, — изложба Музеја револуције БиХ из Сарајева

— „Пртежи из логора Дахау“, — изложба Музеја људске револуције Словеније, из Љубљане

— „40 година од ослобођења и социјалистичке изградње Косова“, — изложба Музеја револуције народа и народности САП Косово, из Приштине.

У оквиру манифестације „Селу у походе“ приказана је изложба „Из збирки ИМС“ у Обилићу, Лепосавићу и Лапљем Селу (места на територији САП Косово).

У односу на претходне године, обим међународне сарадње значајно је смањен. Реализована је само изложба „Ужичка република“, која је са великим успехом приказана у Музеју за немачку историју, у Берлину, НДР. Разлози су финансијске природе.

Изложба Националног историјског музеја НР Бугарске из Софије „Христо Ботев“ одложена је на захтев бугарског партнера.

Контакти са иностраним партнерима одржавани су и путем студијских боравака музејских стручњака применом принципа реципроцитета. У циљу изучавања музејске документације извршена је размена по једног стручњака између Историјског музеја Србије (Милена Рашковић, музејски саветник) и Музеја за историју радничког покрета Им. Марцина Каспржак у Познању, НР Пољска (Алина Гмерек, кустос-документалист). Ради непосредних договора око наставка сарадње и реализације приказивања планираних изложби у 1987. и 1988. години, директор Историјског музеја Србије, Гојко Лађевић, посетио је Државни историјски музеј ордена Лењина у Москви, а у узвратној посети, ради наставка разговора, у Београду је боравила Нина Александровна Ашарина, заменик директора Државног историјског музеја СССР из Москве.

Издавачка делатност Музеја у 1986. години била је због недовољних финансијских средстава, доста угрожена. Припремљен је за штампу бр. 23 *Зборника ИМС*, а за све приказане изложбе штампане су пригодне тематске публикације — каталози.

Планирано штампање другог проширеног издања публикације „Овде је Србија рекла — Слобода“ није извршено, јер нису обезбедена одговарајућа финансијска средства.

Образовно-педагошки рад Музеја био је оријентисан на сарадњу са школама у циљу групних посета ћака изложбама ИМС, а *информативно-пропагандна делатност* била је оријентисана на средства информисања и обавештавања јавности о акцијама Музеја. Обе ове делатности биле су условљене садашњим просторним и финансијским могућностима Музеја.

У оквиру *Стручног усавршавања* радника Музеја организована су стручна путовања и обиласци музеја и изложби у Италији и Аустрији, а група стручних радника Музеја посетила је Свету Гору — манастир Хиландар и неке друге манастире.

Музеј је, преко својих сарадника, активно учествовао у низу *других активности*. Настављена је сарадња са музејима, научним институцијама, библиотекама, архивама, организацијама удруженог рада из непосредне производње (БИГЗ, КЛУЗ, Аутотранс-Ријека, Београдски сајам и др.), самоуправним интересним заједницама, друштвено-политичким организацијама, Заједницом музеја Србије (у оквиру Скупштине, Извршног одбора и њихових радних тела — комисија, група и сл.), са Друштвом музејских радника Србије и Југославије, Југословенском народном армијом, Координационим одбором матичних музеја, Координационим одбором за заштиту споменика културе у иностранству, Саветом за заштиту културних доbara Републичког комитета за културу, Хиландарским саветом, Заводом за унапређивање образовања и васпитања града Београда и другима.

У оквиру *библиотеке Музеја* вршена је набавка књига и периодике зависно од расположивих средстава, затим путем размене и поклонима. Вршена је ревизија целокупног библиотечког фонда и упоређивање материјалног стања библиотеке са задужењем у рачуноводству и остали редовни библиотечки послови — физичка обрада, инвентарисање и каталогизирање књига, издавање и пријем књига и часописа и др.

Обављени су редовно послови од значаја за *ОНО* и *ДСЗ* у складу са законским и другим прописима, а повереник ЦЗ је учествовао у осмодневној обуци у Бубањ Потоку.

Редовно су обављани *послови општег карактера* (секретаријат Музеја) и *материјално-финансијски* (рачуноводствени) послови. Рађено је на усаглашавању општих аката Музеја са друштвеним договорима и самоуправним споразумима.

Сва питања од интереса за Музеј, његову делатност и развој *самоуправно* су разматрана у оквиру Стручног већа, Програмског савета и Збора радника Музеја.

ДИРЕКТОР МУЗЕЈА
Гојко Лаћевић